

Bierdiajew i inni

W kręgu myśli
rosyjskiego renesansu
religijno-
-filozoficznego

Seria wydawnicza: **Filozofia Rosyjska**
Redaktorzy serii: Lilianna Kiejzik, Jacek Uglik

TOM IV

Seria książkowa **Filozofia Rosyjska**, powstała w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Zielonogórskiego, mieści w sobie prace badaczy polskich studiujących myśl rosyjską XIX i XX stulecia. Naukowcy, skupieni wokół internetowego serwisu www.filozofiarosyjska.uz.zgora.pl, upowszechniają omówienia klasycznych dzieł w postaci monografii, opracowań zbiorowych oraz translacji.

Zasadniczy cel naszych poczynań sprowadza się do propagowania bogatych w treść idei, zrodzonych w umysłach wschodnich filozofów.

W serii ukazały się

Tom I

Lilianna Kiejzik, *Sergiusza Bułgakowa filozofia wszechjedności*

Tom II

Lilianna Kiejzik (red.), *Palamas, Bułgakov, Łosiew. Rozważania o religii, imieniu Bożym, tragedii filozofii, wojnie i prawach człowieka*

Tom III

Jacek Uglik, Elena Tacho-Godi, Lilianna Kiejzik (red.), *Aleksy Łosiew, czyli rzecz o tytaniezmie XX wieku*

W przygotowaniu

Tom V

Jacek Uglik, *Dostojewski, czyli rzecz o dramacie człowieka*

Jan Krasicki

Bierdiajew i inni

W kręgu myśli
rosyjskiego renesansu
religijno-
-filozoficznego

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

tom czwarty
SERIA FILOZOFIA ROSYJSKA

Recenzent: prof. dr hab. Lilianna Kiejzik

Redaktor prowadzący: Agnieszka Szopińska

Redakcja i korekta: Anna Kaniewska

Projekt okładki: Małgorzata Lichota

Copyright © 2012 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.,
Warszawa

ISBN 978-83-7383-621-1

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego

Wydawnictwo Naukowe Scholar
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax (22) 828 93 91; (22) 828 95 63; (22) 826 59 21;
dział handlowy: jak wyżej wew. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)
Druk i oprawa: Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
-----------------	---

CZĘŚĆ PIERWSZA W SZKOLE SOŁOWJOWA

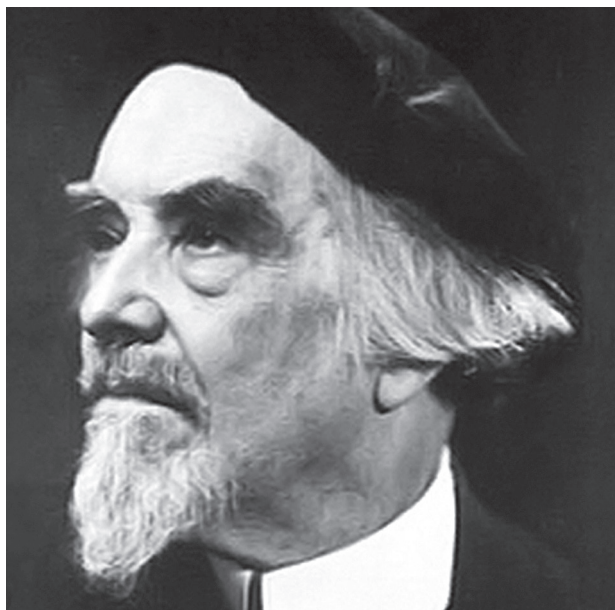
I. DOBRO A HUMANIZM	15
1. Apologeta Dobra	15
2. Zagadka Nadczłowieka	17
3. Nihilizm a Dobro	18
4. Dobro „od góry” i „od dołu” widziane	20
5. Dwie drogi	23
II. „TRAGEDIA” FILOZOFII	26
1. Zdanie (sąd) a byt	26
2. Hipostaza (osoba, podmiot) a byt	28
3. Ja i nie-ja	30
4. „Filozoficzna chłystowszczyzna”	33
5. Filozofia i „dogmat”	35
6. Rosyjski personalizm a monizm filozofii niemieckiej	35

CZĘŚĆ DRUGA Z BADAŃ NAD FILOZOFIĄ BIERDIAJEWA

I. FILOZOFIA „RZEKOMEGO” MARKSIZMU	41
1. W szkole Marksa	41
2. Walka o idealizm	47
3. Filozoficzna prawda i inteligencka racja	50
II. BIERDIAJEW I BOEHME	55
1. Filozofia i bóstwo bytu	55
2. W szkole oświeconej Głupoty	57
3. Absolut, świat i człowiek	59
4. Wolność: <i>pro et contra</i>	63
5. Dekonstrukcja bytu i Bóg	65

III. ONTOLOGIA I EGZYSTENCJA	67
1. Wobec egzystencjalizmu	67
2. Wolność i egzystencja	70
3. Wolność a Upadek	72
4. Wolność a przyczynowość	74
5. Wolność a egzystencjalna dialektyka Boga i człowieka	75
6. Wolność, egzystencja i fenomenologia	78
7. Byt i wolność	84
8. Wolność, czas i Wieczność	85
9. Wolność a tzw. wolność wyboru (<i>liberum arbitrium</i>)	86
IV. EGZYSTENCJA I ZŁO	90
V. BIERDIAJEW I KANT	105
1. Kant w Rosji	105
2. Kant i metafizyka egzystencjalna	108
3. Kant a metafizyka wolności i twórczości	112
4. Kant a obiektywacja	115
5. Iluzjonizm czy twórczość?	119
6. Kant i „tragedia poznania”	121
7. Kant a „obrzydzenie bytem”	124
8. Re-fleksja i życie	129
VI. BIERDIAJEW A NEOKANTYZM	133
1. Między Kantem a neokantyzmem	133
2. Myśl i byt	136
3. Grzech i poznanie	144
VII. FILOZOF I ANEMIA BYTU	148
1. Walka o filozofię	148
2. Rozprawa o metodzie i rozprawa z metodą	155
3. Filozofia człowiecza czy „bezcłowiecza”?	162
4. Filozofia jako „walka”	165
5. <i>Postscriptum</i> . Bierdiajew i Husserl	167
VIII. SYMBOLIZM FILOZOFICZNY	170
1. Egzystencja a symbol. Symbolizm egzystencjalny	170
2. Dwa symbolizmy	170
3. Dwa światopoglądy. Oświecenie symboliczne	173
4. Symbol, mit i chrześcijaństwo	174
5. Symbol kenotyczny	177
6. Modernizm katolicki a symbolizm	179
7. Symbolizm historii	180

IX. PROBLEM CZŁOWIEKA	183
1. „Całe życie pisałem jedną książkę...”	183
2. „Kim jest człowiek?”	184
3. Jedyna „ostateczna rzecz”	191
4. Wszystko „zamienić” na człowieka	197
X. PROBLEM APOKATASTAZY	199
1. Prawda prawosławia i powszechne zbawienie	199
2. Pamięć raju i problem piekła	202
3. Wolność i ocalenie wolności	203
4. Wolność i piekło	207
5. Piekło, diabeł i czas	208
6. Zbawienie bez resentymentu („Poza dobrem i złem”)	212
7. Zbawienie jako „rozkwit” wolności	214
8. Raj, czyli wolność „poza dobrem i złem”	215
9. Problem powszechnego zbawienia a zasada odpowiedzialności	216
10. Bierdiajew i rzeczy ostateczne (zamiast podsumowania)	217
BIBLIOGRAFIA (WYBÓR)	218
NOTA BIBLIOGRAFICZNA	224
SUMMARY	225
INDEKS OSOBOWY	226
INDEKS POJĘĆ	232

Mikołaj Bierdiajew